

Indias valg til underhuset (Lok Sabha) 2014

5. mars 2014 kunngjorde Chief Election Commissioner V.S. Sampath, leder for Election Commission of India, at India skal ha valg til Lok Sabha, altså underhuset i parlamentet, mellom 9. april og 12. mai med opptelling av stemmene 16. mai. Valget vil foregå i ni runder. I dette notatet skal man se på mulige utfall og konsekvenser av valget til underhuset.¹ Notatet begynner med en oversikt over valgordningen i India. Deretter følger en kort innføring om de to nasjonale partiene, Kongresspartiet og BJP, samt de regionale partiene som vil bety mest i valget i 2014. Til slutt presenteres fem scenarier for mulige valgresultater og konsekvenser for indisk politikk etter valget, før det avsluttes med noen generelle kommentarer om konsekvenser for Norge.

Det indiske parlamentet

Det indiske parlamentet er delt i to hus eller forsamlinger: et underhus som representerer folket (Lok Sabha) og et overhus som representerer landets delstater (Rajya Sabha). I underhuset sitter det 543 representanter som velges direkte av det indiske folket, vanligvis hvert femte år. (Underhuset har også to representanter som ikke velges, men de er irrelevante her.) Det er et slikt valg som avholdes våren 2014. Medlemmene av overhuset velges ikke direkte, men utpekes av de valgte parlamentene i landets delstater. Overhuset kan ikke ha over 250 medlemmer, og medlemmene sitter til de blir skiftet ut. En tredjedel av overhusets medlemmer skiftes ut hvert år. Både Rajya Sabha og Lok Sabha er som regel involvert når nye lover lages, men i den daglige politikken er det underhuset som er viktigst. Regjeringen og dens medlemmer står direkte til ansvar for underhuset, og må få godkjent sine budsjetter der.

Valgordning

India har en valgordning med enmannskretser. Det betyr at landet er inndelt i 543 valgkretser, hvor partiene kan stille en kandidat hver. Kandidaten som får flest stemmer i en krets får plass i underhuset, mens de andre kandidatene og partiene ikke blir representert fra denne kretsen. Systemet med enmannskretser kalles også ofte "first past the post", fordi det bare er seier som teller. Grensene for valgkretsene justeres når det er nødvendig av Election Commission of India, som har ansvaret for at valget planlegges og gjennomføres korrekt.

Kongresspartiet

Indisk politikk har lenge vært dominert av Indian National Congress (INC), eller Kongresspartiet på norsk.² Kongresspartiet ble stiftet i 1885, og fikk en sentral rolle i kampen for uavhengighet fra den britiske kolonimakten under ledelse av Mahatma Gandhi (1869-1948) og Jawaharlal Nehru (1889-1964). Etter løsrivelsen ble Nehru Indias første statsminister. Han ledet landet fram til han døde i 1964. I 1966 overtok Nehrus datter Indira Gandhi (1917-1984) som statsminister. Også hun representerte Kongresspartiet. Hun hadde posisjonen først fram til 1977, da hun tapte et parlamentsvalg hun selv skrev ut som del av en taktikk for å befeste sin ubestridte posisjon som leder etter to år med unntakstilstand. Etter tre års opphold, med partiet Janata Dal ved makten, kom Indira Gandhi tilbake i 1980 og var statsminister fram til hun ble myrdet i 1984.

Kongresspartiets politiske ideologi lå fra uavhengigheten i 1947 til venstre for sentrum. Nehru så industrialisering og økonomisk planlegging som en strategi for å løfte de fattige ut av elendighet. Det betydde at India hadde en lukket økonomi med en stor offentlig sektor, noe som førte til lite frihet og dynamikk i næringslivet og lav økonomisk vekst. En grunnleggende endring begynte da Kongresspartiets P. Narasimha Rao var statsminister fra 1991-96. Hans regjering startet en målrettet liberalisering av indisk økonomi, som blant annet omfattet forenkling av regler og større åpenhet for utenlandske investeringer. I sine to siste regjeringsperioder, fra 2004 til 2009 og fra 2009 til 2014, har Kongresspartiet, med Manmohan Singh som statsminister, fortsatt liberaliseringen, og han er blitt kritisert for dette fra den politiske venstresiden. Samtidig har partiet forsøkt å holde fast ved sitt fokus på de fattige. Det mest kjente eksempelet på slik politikk er en lov fra 2005 som sikrer arbeidere på landsbygda rett til 100 dagers betalt arbeid. Loven kalles Mahatma Gandhi National Rural Employment Guarantee Act (MGNREGA).

Kongresspartiet er et familiedynasti. Dette var tydelig under Indira Gandhi, og det ble enda tydeligere da hennes sønn Rajiv Gandhi (1944-91) overtok som statsminister etter morens død. Rajiv Gandhi ledet landet fra 1984-89. Etter parlamentsvalget i 1989 måtte han gå av, og en ny regjering ledet av Janata Dal kom til makten. Det viktigste som skjedde i parlamentsvalget i 1989, var at Bharatiya Janata Party (BJP) gjorde et godt valg og fikk 85 av 543 seter i parlamentet og 11,4 prosent av stemmene i landet. Bare Kongresspartiet og Janata Dal fikk flere seter i underhuset. Fra valget i 1989 og fram til i dag er det BJPs voldsomme framgang som har vært det viktigste trekket ved indisk politikk.

Bharatiya Janata Party (BJP)

BJP er et hindunasjonalistisk parti. Det betyr at det ideologisk legger vekt på at India, slik de ser det, er et hinduisk land. På partiets hjemmesider heter det at *hindutva* er et sentralt filosofisk begrep i partiets ideologi.³ Hindutva kan oversettes med "hinduiskhet" og forbindes med den nasjonalistiske forfatteren og politikeren V.D. Savarkar (1883-1966). Mange medlemmer av etniske og religiøse minoriteter, samt store deler av de sekulære indiske elitene, oppfatter denne ideologien som sjåvinistisk og farlig.

BJP befestet sin plass i indisk politikk ved parlamentsvalget i 1991, da partiet fikk 119 seter i underhuset og over 20 prosent av stemmene i landet. I 1990 hadde partiet også vunnet valg i de viktige delstatene Madhya Pradesh, Himachal Pradesh og Rajasthan, og i 1991 vant BJP delstatsvalget i Uttar Pradesh, den desidert mest folkerike delstaten i India.

Indias politiske historie siden 1991 har i stor grad handlet om konkurransen mellom Kongresspartiet og BJP om å bygge koalisjoner med mindre partier for å vinne makten, både sentralt og på delstatsnivå. BJP fikk mye oppmerksomhet med sin ofte harde nasjonalistiske retorikk og sanket stemmer blant annet rundt den religiøse kampanjen for å bygge et hindutempel i byen Ayodhya. Kampanjen ble ledet av den erfarne BJP-politikeren L.K. Advani og resulterte i desember 1992 i at aktivistene rev en moske og at rundt 2000 mennesker ble drept. Fra 1998-2004 regjerte BJP som største parti i en koalisjon kalt National Democratic Alliance (NDA) med Atal Bihari Vajpayee som statsminister. I parlamentsvalget i april og mai 2004 tapte BJP og NDA overraskende for Kongresspartiet, som dannet koalisjonen United Progressive Alliance (UPA). UPA vant igjen parlamentsvalget i 2009 og har regjert India fram til i dag med Kongresspartiet i spissen og Manmohan Singh som statsminister.

Ved oppløpet til valget i 2014 er det statsministerkandidat Narendra Modi som er BJPs ansikt. Han har vært Chief Minister i delstaten Gujarat siden 2001. I valgkampen legger Modi stor vekt på den økonomiske veksten som har funnet sted i Gujarat under hans regjeringsperiode. BJP peker på Modi som en effektiv og kompetent leder som legger forholdene til rette for næringslivet. Mange kritikere har imidlertid ment at de gode tallene for økonomisk vekst ikke har ført til at folk flest har det bedre. Delstaten har dårlige forhold for arbeidere, dårlige tall for barns ernæring, for offentlig utdanning og for sanitære forhold. I tillegg preges delstaten av motsetninger mellom etniske og religiøse grupper. Kritikere av BJP minner

stadig om at Modi var øverste politiske leder under voldsomme opptøyer og massakrer i Gujarat i 2002, og ikke gjorde stort for å hindre drap og overgrep mot den muslimske minoriteten i delstaten.

Regionalisering

En av de viktigste økonomiske og politiske trendene i India i løpet av de siste tiårene har vært den økende innflytelsen til delstatene, med tilsvarende mindre innflytelse hos sentralregjeringen i Delhi. Det er i utgangspunktet et lite mirakel at et så stort og mangfoldig land som India kan holde sammen som en stat. Landet har et utall sterke politiske krefter og tydelige kulturelle identiteter som alltid har forsøkt å motsette seg politisk integrering. Tydeligst er dette i Kashmir og i de nordøstlige delstatene, hvor det stadig er væpnede konflikter, men også i delstatene i sør, som ikke identifiserer seg i særlig grad med det dominerende Nord-India.

Politisk regionalisering gjøres mulig av at India er en føderalstat som overlater en del viktige politikk-områder til delstatene. Delstatene styres som land, med egne parlamenter og egne regjeringer ledet av en Chief Minister, som tilsvarer statsminister. Grunnloven forklarer hvilke områder av politikken sentralregjeringen i Delhi styrer, og hvilke områder som styres på regionalt nivå. Siden uavhengigheten i 1947 har sentralisering av makt i Delhi og regionalisering av makt til delstatene utgjort sterke og motstridende krefter, og fra 1980-tallet av har det vært tydelig at sentrifugalkreftene har fått overtaket. Delstatene har blant annet fått mer makt over egen økonomisk politikk, over egne skatter og avgifter og reguleringer, og over næringslivets samhandling med utlandet.

I partipolitikken betyr regionaliseringen at det i det indiske underhuset sitter et stort antall partier som egentlig ikke har nasjonale politiske visjoner for India, men som er valgt inn på grunnlag av politiske programmer knyttet til lokale politiske forhold et eller annet sted i landet. Det er bare to politiske partier som regnes som nasjonale partier, altså partier med en velgerbase i hele landet og et politisk program innrettet mot makt på sentralt nivå. Dette er altså Kongresspartiet (INC) og Bharatiya Janata Party (BJP).

Regionale partier

Selv om India bare har to nasjonale partier, vil mindre partier sannsynligvis få stor betydning som alliansepartnere eller eksterne støttespillere for Kongresspartiet og BJP etter valget i 2014, slik de har hatt etter de siste parlamentsvalgene. Samajwadi Party (SP) har vært en avgjørende ekstern støtte for Kongresspartiet og UPA i underhuset etter valget i 2009. SP er et regionalt parti med stor velgerbase i den mest folkerike delstaten Uttar Pradesh (UP). (Uttar Pradesh har snaut 200 millioner innbyggere og sender hele 80 representanter til underhuset.) Siden valget til delstatsparlamentet i 2012 har SP regjert Uttar Pradesh med Akhilesh Yadav som Chief Minister. SP har i dag 22 medlemmer i underhuset, og bare Kongresspartiet og BJP er større. Man må derfor regne med partiet også i nasjonal politikk, selv om det ikke har en velgerbase utenfor Uttar Pradesh.

Bahujan Samaj Party (BSP) er også et regionalt parti med røtter i Uttar Pradesh. Politikken i delstaten er i stor grad en kamp mellom SP og BSP, med BJP som en tredje maktfaktor. Fra 2007 til 2012 regjerte BSP Uttar Pradesh med Mayawati som Chief Minister. Mayawati er blant de mest kontroversielle skikkelsene i indisk politikk. Hun er fra en kasteløs familie og er sterk påvirket av ideologien til B.R. Ambedkar, med mål om å bedre posisjonen til de mest undertrykte gruppene i det indiske samfunnet. Både SP og BSP er altså partier som assosieres med karismatiske politikere. De er begge partier som i hovedsak hører hjemme i delstaten Uttar Pradesh, men som likevel blir viktige i valget til underhuset i 2014 fordi Uttar Pradesh har 80 seter i huset.

Janata Dal United JD(U) er kanskje det regionale partiet som har hatt størst betydning for den nasjonale politikken. Partiet har base i den fattige og folkerike delstaten Bihar, og har i dag 20 seter i underhuset.

JD(U) var den klart viktigste allierte til BJP og en avgjørende del av National Democratic Alliance (NDA) fram til sommeren 2013. Den erfarne politikerer Nitish Kumar fra JD(U) er i dag Chief Minister i Bihar, og han er av de mange regionale lederne som ikke kan utelukkes som statsministerkandidater, til tross for at de alle ligger langt bak BJP og Kongresspartiet i popularitet.

Et annet viktig regionalt parti er Trinamool Congress, som har makten i delstaten Vest-Bengal. Partiet har 19 seter i underhuset. Det ble i 1997 grunnlagt av Mamata Banerjee, som brøt ut av Kongresspartiet for å danne sitt nye parti, og som siden har vært en helt sentral person både i Vest-Bengals og Indias politiske liv. Høsten 2012 trakk Trinamool Congress sin støtte til UPA-regjeringen, og seks av partiets medlemmer sa fra seg sine ministerposter. Dette svekket regjeringen kraftig, noe som viser betydningen av at koalisjoner ofte er avhengige av ekstern støtte.

Andre regionale partier som kan få avgjørende betydning etter valget i 2014, kommer fra den sørlige delstaten Tamil Nadu. Dravida Munnetra Kazhagam (DMK) er et veletablert parti som er opptatt av rettigheter og politisk autonomi for tamiler vis-a-vis hindi-talende folk i Nord-India. DMK er i Norge assosiert med 2G-skandalen, fordi partiet hadde IT-ministeren A. Raja. Han var ansvarlig for auksjonen av spektrum for mobiltelefoni der Telenor deltok. DMK var en viktig koalisjonspartner i UPA fram til mars 2013. Da trakk de sin støtte til Kongresspartiet og DMKs ministre sa fra seg sine posisjoner, slik Trinamool Congress hadde gjort høsten før. Bakgrunnen var at de mente UPA ikke tok klar nok stilling til menneskerettighetsbrudd mot tamiler i nabolandet Sri Lanka. Utfordreren til DMK i delstaten Tamil Nadu er All India Anna Dravida Munnetra Kazhagam (AIADMK), som ble dannet av filmstjernen M.G. Ramachandran (kjent som MGR) da han brøt ut av DMK i 1972. AIADMK har i dag makten i Tamil Nadu, med den kvinnelige filmstjernen J. Jayalalithaa som Chief Minister. AIADMK har ni seter i underhuset. I hovedstadsregionen har det skjedd et lite politisk jordskjelv det siste året, ved at Aam Aadmi Party (AAP) vant delstatsvalget i Delhi høsten 2013. AAP ble startet av Arvind Kejriwal i 2012 blant annet for å bekjempe korrupsjon. AAP mener at hele det politiske systemet i India er korrupt, og at den vanlige mann og kvinne er slaver av de politiske elitene. AAP bruker Gandhis begrep swaraj (selvstyre) for å peke ut en vei mot det de mener er virkelig demokrati.⁴ Kejriwal ble Chief Minister i Delhi i desember 2013, men trakk seg fra stillingen allerede i februar 2014. Det knytter seg spenning til AAPs strategi og ambisjoner for valget til underhuset.

Det må også nevnes at de indiske kommunistpartiene har hatt en viktig rolle i indisk politikk siden uavhengigheten i 1947. Det største av dem, Communist Party of India (Marxists), har sittet ved makten i Vest-Bengal og Kerala de siste tiårene. Vi kan oppsummere med å understreke betydningen av store regionale partiene, spesielt SP og BSP fra Uttar Pradesh, JD(U) fra Bihar, DMK og AIADMK fra Tamil Nadu, Trinamool Congress fra Vest-Bengal, og kommunistpartiene med CPI (m) i spissen. I tillegg har AAP fått mye oppmerksomhet med sin kompromissløse kamp mot korrupsjon og politisk ukultur.

Stemming før valget 2014

India holdt valg til parlamentet sist våren 2009, og resultatene ble kunngjort i mai. Kongresspartiet var allerede før valget det dominerende partiet i den sittende regjeringen, etter at partiet gjorde et overraskende godt valg i 2004 og ble større enn BJP. Kongresspartiet hadde holdt stø kurs på de fleste politiske områder mellom 2004 og 2009, og vant en stor og til dels overraskende seier i de aller fleste deler av India i parlamentsvalget i 2009. Dette kan tolkes som et sterkt mandat for fortsatte økonomiske reformer. Dagens statsminister var en av arkitektene bak disse reformene, og han har gjort det klart at India må integreres ytterligere i den globale økonomien. I den indiske valgkampen gjennom høsten 2008 og våren 2009 var det bare kommunistene som mente at finanskrisen var et argument mot globalisering av økonomien og videre åpning av sektorer for utenlandske investeringer.

Det er uenighet om hvordan økonomisk liberalisering i forskjellige landsdeler og sektorer har påvirket forskjellige grupper i India. Det er vanskelig å hevde at økonomisk liberalisering har vært entydig positivt eller negativt for indere flest. Den indiske velger har imidlertid grunner til å være misfornøyd med resultatene av politikken som er ført under den sittende regjeringen. Helt sentrale politikkområder fungerer ikke godt nok, det offentlige makter ikke å levere de tjenestene som mange forventer, og den jevne inder merker dette i dagliglivet. Det offentlige helsevesenet i India er f.eks. dårlig. Landet bruker 39 dollar per person i året på helse. (Kina bruker 203, Brasil 483 dollar.) 43 prosent av indiske barn er undervektige. Det er en høyere andel enn i Afrika sør for Sahara, og mye høyere enn i land som Kina og Brasil, hvor det offentlige satser på brede helsetiltak. Selv Bangladesh, som har langt lavere BNP per innbygger enn India, har bedre statistikker når det gjelder barns ernæring. Den offentlige skolen er dårlig i mange deler av landet. I de fattige delstatene opplever man ofte at lærere ikke møter på jobb, og når de kommer, leverer de dårlig undervisning.

Det ser ut til å ha bygget seg opp en del misnøye med Kongresspartiet. Vi så at sentrale støttespillere for UPA-regjeringen har trukket seg ut, og det virker som om Kongresspartiet og UPA er trette og rådville. Kongresspartiet har ventet på at Rahul Gandhi skal stå fram som en samlende statsministerkandidat, men han har brukt mye av sin tid på internt arbeid i partiet og framstår som en svak leder sammenlignet med BJs kandidat. Man kan få inntrykket at Kongresspartiet ønsker å skjerme Rahul Gandhi fra et sannsynlig valgnederlag. Samtidig har BJP og partiets statsministerkandidat Narendra Modi fosset fram på meningsmålingene, med et budskap om effektivitet og videre liberalisering. Modi peker på den økonomiske veksten i hjemstaten Gujarat, hvor han har vært Chief Minister siden 2001. Hans kritikere hevder at han som øverste leder var ansvarlig for ikke å stoppe massakrene i Gujarat våren 2002, som gikk spesielt ut over muslimske kvinner og barn.

Alt i alt er det mye som tyder på at mange velgere ønsker forandring. Om denne forandringen vil innebære at Kongresspartiet fortsetter å styre etter et tydelig skifte med Rahul Gandhi som ny frontfigur, om det innebærer at BJP får regjeringmakten, eller om det betyr en annen og kanskje uventet løsning, gjenstår å se.

Scenarier

Dette notatet har forklart at det bare er to nasjonale partier i India med ambisjoner om å lede en regjeringskoalisjon, nemlig Kongresspartiet og BJP. Samtidig så vi at indisk politikk i lang tid har vært preget av regionalisering og fragmentering på mange nivåer, og at verken Kongresspartiet eller BJP kan forvente å få så mange seter i underhuset (Lok Sabha) at de kan danne regjering uten brede koalisjoner og kanskje også støtte utenfor koalisjonene. De viktigste regionale partiene vil få betydning. I tillegg har indisk politikk fram mot parlamentsvalget 2014 bydd på en overraskelse, nemlig AAP, og det knyttes spenning til hvor stor oppslutning partiet kan få nasjonalt. Hvis vi grovt deler inn mulige situasjoner i underhuset etter valget i aksene Kongresspartiet versus BJP og sterkt versus svakt mandat for regjeringdannelse, får vi fire scenarier. Vi kan legge til et femte, alternativt scenario som mulig, men usannsynlig:

Scenario 1: BJP får sterk oppslutning og når sitt mål om mer enn 272 seter, altså rent flertall i underhuset. Dette skaper en ny situasjon i indisk politikk, hvor man fra 1980-tallet har sett brede koalisjoner som eneste mulighet til å danne regjering. BJP vil ha frie tøyler til å danne regjering og gjennomføre sin politikk. Konsekvensen er at Narendra Modi blir statsminister og vil ønske å vise handlekraft, spesielt i den økonomiske politikken.

Scenario 2: Kongresspartiet får sterk oppslutning og ender opp med godt over 200 seter i Lok Sabha, mens United Progressive Alliance (UPA) får flertall. Konsekvensen er at Rahul Gandhi blir statsminister, og en ny æra i indisk politikk og i Nehru-Gandhidynastiets historie innledes.

Scenario 3: "Hengt parlament" (engelsk: hung parliament) hvor BJP får lavere oppslutning enn antatt, men kommer bedre ut av valget enn Kongresspartiet. BJP forsøker å danne regjering gjennom National Democratic Alliance (NDA), men må danne allianser også med andre partier. Konsekvensene kan være at det tar tid før man får en ny regjering, og at man får en ustabil og kanskje kortvarig regjering, som ikke makter å sette politiske visjoner ut i livet.

Scenario 4: "Hengt parlament" hvor Kongresspartiet får bedre oppslutning enn BJP, men United Progressive Alliance (UPA) likevel ikke oppnår flertall og må jobbe for å danne allianser med andre partier. Det vil gi samme konsekvenser som i scenario 3.

Scenario 5: Tatt i betraktning den brede misnøyen med politikk generelt og de sterke regionaliserende kreftene beskrevet over, må man holde muligheten åpen for at en koalisjon av mindre partier makter å skape et sterkt og varig samarbeid som gir dem mandat til å danne regjering. Konsekvensene kan være at en av de sterke lederne i de regionale partiene, som Nitish Kumar fra Janata Dal (United), Mamata Banerjee fra Trinamool Congress, Jayalaithaa fra AIADMK eller Mayawati fra Bahujan Samaj Party, ender opp som statsminister. Dette vil skape usikkerhet om den framtidige politisk kurs for India.

Konsekvenser for Norge og andre land

Hvis vi tar meningsmålinger i betraktning, er det scenarioene 1 og 3 som ser mest sannsynlige ut ca. en måned før første valgrunde går av stabelen. Det har imidlertid vist seg at man ikke kan stole blindt på meningsmålinger. Det har de siste ukene pågått en debatt i India om hvorvidt man skal forby meningsmålinger fordi mange har påpekt at tidligere meningsmålinger har vært dårlig gjennomført. I tillegg så vi at Indias valgordning gjør at små svingninger i oppslutning kan gi store utslag, da det bare er vinneren i en valgkrets som får plass i underhuset. I valget i 2004 ble BJP overrasket av et sterkt comeback fra Kongresspartiet.

I debattene om relative fordeler og ulemper ved forskjellige resultater og partier, er det lett å legge for mye vekt på ideologi og historie. Indisk politikk handler til syvende og sist ikke om ideologi, men om makt og penger. Det betyr at frykten for et nasjonalistisk og sjåvinistisk BJP i regjeringskontorene sannsynligvis er overdrevet. Narendra Modi vil som mulig ny statsminister måtte gi noe av æren for sin suksess til harde nasjonalistiske kretser i grasrotorganisasjoner som Rashtriya Swayamsevak Sangh (RSS), men han vil ganske sikkert ha som mål å skape et India hvor effektiv styringsevne, videre økonomisk liberalisering og økonomisk vekst fullstendig overskygger nasjonalistisk ideologi.

Kongresspartiet var partiet som igangsatte de nødvendige økonomiske reformene på begynnelsen av 1990-tallet, som har ført til den forholdsvis stabile økonomiske veksten landet har sett siden. Kongresspartiet og United Progressive Alliance (UPA) har imidlertid i sin siste regjeringsperiode virket handlingslammet, delvis som følge av tap av støttespillere, slik vi så i diskusjonen om regionale partier. Det minst ønskelige resultatet er et svakt mandat i underhuset, med påfølgende kamp om makt innad i en koalisjon, og manglende styringsevne som konsekvens. Uansett om det er BJP eller Kongresspartiet som sitter som leder i en ny koalisjonsregjering fra sommeren 2014, er et sterkt mandat viktig for at India raskt skal få en handlingskraftig regjering. Dette betyr at scenario 1 og 2 er klart å foretrekke framfor de andre scenariene.

På det utenriks- og sikkerhetspolitiske området vil en tydelig og styringsdyktig regjering være viktig, og de politiske forskjellene mellom Kongresspartiet og BJP er her underordnet. India har uavklarte grenseforhold med Kina og Pakistan, og landet har en konstant og høy risiko både for terrorisme og for

voldelige opptøyer. I flere deler av India er sikkerhetssituasjonen vanskelig på grunn av væpnede opprør. Dette krever en regjering som kan styre uten stadig å måtte ta hensyn til koalisjonspartnere.

Forfatter: *Civita-notatet er skrevet av Torkel Brekke, professor i Sør-Asia-studier og prosjektleder i Civita. torkel@civita.no*

Sluttnoter

1 Takk til professor Arild Engelsen Ruud ved Universitetet i Oslo for innspill til dette notatet.

2 Hjemmesider: <http://inc.in>

3 <http://www.bjp.org/about-the-party/philosophy>

4 <http://www.aamaadmiparty.org/goal-of-swaraj>